

MESLEK ALANI TARTIŞMALARINDA YARGIDAN SON DERS

TMMOB Mimarlar Odası'nın, "Serbest Mimarlık Hizmetleri Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği'nin" 5. maddesinin (a) bendinde sayılan mimari tasarım hizmetleri arasından "mimari iç mekân düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarım hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetleri" ile (b) bendinde sayılan mimari uygulama hizmetleri arasından "inşaat yönetimi ve yapı denetimi hizmetinin" çıkarılarak resmi gazetede yayınlanmasına ilişkin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu kararının iptali istemiyle açtığı, Odamızın da TMMOB yanında müdahil olduğu davanın "red"ine karar verildi.

Danıştay Sekizinci Dairesi, davaya konu olan yönetmelik maddesinde tanımlanan hizmetleri, mimarlık mesleğinin alt disiplini olarak gören düzenlemesine ilişkin "Mimarlık mesleğinin genel bir disiplin olarak bu hizmetlerin hepsini içerdiğinin kabulü; şehir planlama, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı gibi bu hizmetlerin asıl uzmanlaşmış disiplinlerinin yok sayılması anlamına gelecektir ki, bu yaklaşımın bilimsel kurallarla örtüşmeyeceği açıktır." diyerek, TMMOB Yönetim Kurulunun bu hizmetlerin ilgili maddeden çıkarılması yönünde almış olduğu kararı haklı bulmuştur. Danıştay bu anlamda; oda tüzük, ana yönetmelik ve yönetmeliklerini yürürlükteki TMMOB Mevzuatına ve ilgili diğer kanuni düzenlemelere göre inceleyerek karara bağlamanın TMMOB'nin görev ve yetkileri arasında olduğunu belirtmiştir.

Alınan kararla, söz konusu yönetmeliğin, genişletilmiş mimarlık meslek alanını tarifleyen ilgili maddesinin, TMMOB Yönetim Kurulu kararı ile düzeltilmeden önceki halinde yer alan, "iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, çevre tasarımı hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları ile inşaat yönetimi ve yapı denetimi hizmetlerinin" başka meslek alanlarının ve odaların uzmanlık alanlarına girdiği yargı kararı ile de tescil ve tespit edilmiştir.

Bir başka deyişle bu karar ile; imar planı, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planı gibi hizmetleri üstlenecek asıl uzmanlık alanının "şehir planlama" meslek alanı olduğu konusuna Danıştay 8. Dairesi açıklık getirmiştir.

Konunun yargıya taşınması belirli kişiler tarafından mesleki popülizm aracı olarak kullanılmış, önceliği kamu yararı, kent hakları ve toplumsal sorumluluk olan iki meslek alanı kasıtlı biçimde mesleki yetki tartışmasına sürüklenmiştir. Meslek alanını genişleterek popülarite kazanma çabasında olan bu çevrelerin gazete köşelerinde ilgisiz yargı kararlarını tersinden yorumlayarak kamuoyunu yanlış bilgilendirme çabalarına tanıklık etmiştik. Aynı çevrelerin bu son yargı kararını nasıl değerlendireceklerini ve kendi tabirleri ile "yargının öğretmenliğinden" nasıl ders alacaklarını görmeyi meraklıyız.

Son yargı kararını sadece planlama meslek alanı açısından bir kazanım olarak görmek yerine bir süredir yürütülen gereksiz tartışmalara son verecek ve gerekli yeni tartışmaların önünü açacak bir gelişme olarak anlamlandırıyoruz. Odaların, meslek alanını yönetmelik maddeleri ile genişletme çabaları ve bu çabalar karşısında meslek alanını koruma uğraşları ile kaybedilen zaman ve emeğin bundan sonra özellikle son yıllarda kamuoyunu fazlasıyla meşgul eden; rant ve sermaye merkezli yönetim ve kentleşme anlayışı, siyasal İslam tehdidi, hazine arazilerinin pazarlanması, yoksulluğun artması, özelleştirmenin yaygınlaşması gibi sorunlara ayırması gerektiğini düşünüyoruz.

Şehir Plancıları Odası olarak; meslek alanlarına, uzmanlıklara ve yetkilere ilişkin soğukkanlılıkla yapılacak yapıcı, bilimsel ve etik tartışmalara her zaman hazır olduğumuzu, eğitim ve uzmanlaşma yerine yönetmeliklere madde koyma yoluyla yetki sahibi olmanın ise her zaman karşısında olduğumuzu kamuoyuna, üyelerimize ve basına saygıyla duyururuz.

***TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu**
Ankara, 24 Mayıs 2007*

T.C. DANIŞTAY SEKİZİNCİ DİARE

Esas No: 2005/5827

Karar No : 2007/2060

Davacı: TMMOB Mimarlar Odası Başkanlığı

Vekili: Av. Berna Çelik-Konur Sok. No:4/2-Yenişehir/ANKARA

Davalı : Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)-Atatürk Bulvarı No:131/9 Bakanlıklar/ANKARA

Vekili: Av. Nurten Çağlar Yakış (Aynı yerde)

Davalı (İdare Yanında Davaya Katılanlar:

1-TMM08 Peyzaj Mimarları Odası

Vekili: Av. Hatice Genç-Strazburg Cad. No:38/21-Sıhhiye/ANKARA

2-TMMOB Şehir Plancıları Odası

Vekilleri: Av. Koray Cengiz, Av. Denizler Şanlı-Cinnah Cad. No:34/7-Çankaya/ANKARA

Davanın Özeti: TMMOB Mimarlar Odası Genel Kurulunca kabul edilerek Resmi Gazetede yayımlanmak üzere Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine gönderilen, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetleri Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin 5. maddesinin a bendinde sayılan mimari tasarım hizmetleri arasından "mimari iç mekân düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarım hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetleri" ile b bendinde sayılan mimari uygulama hizmetleri arasından "inşaat

yönetimi ve yapı denetimi hizmetinin” çıkarılmasına ilişkin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulunun 12.3.2005 gün ve 12 sayılı toplantısında aldığı kararın 115. maddesinin, mimarların maddede sayılan bu hizmetlere yönelik olarak eğitim aldığı, Birliğin böyle bir yetkisi bulunmadığı öne sürülerek iptali istemidir.

Savunmanın Özeti: Davalı idare tarafından; metinden çıkarılan bu hizmetlerin farklı odaların faaliyet konuları içinde yer aldığı, bu konuda eğitim almış olmanın hizmeti yürütmek için tek başına yeterli olmadığı, Birliğin odalar üzerinde denetim yetkisi bulunduğu, müdahiller tarafından; her odanın kendi meslek faaliyet alanına giren konularda düzenleme yapma yetkisi bulunduğu, mimarlar odasının bu kabulü ve kuralı aşar şekilde düzenleme yaptığı, davanın reddi gerektiği savunulmuştur.

Danıştay Tetkik Hakimi Melek ŞENDİL YAN’ın Düşüncesi: Davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Radiye TIRYAKI’nin Düşüncesi: Dava, Mimarlar Odası Genel Kurulunca kabul edilerek Resmi Gazetede yayımlanmak üzere Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine gönderilen Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetleri Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin 5. maddesinin a bendinde sayılan mimari tasarım hizmetleri arasından “mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarım hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetleri” ile b bendinde sayılan mimari uygulama hizmetleri arasından “inşaat yönetimi ve yapı denetimi hizmetinin” çıkarılmasına ilişkin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulunun 12.3.2005 gün ve 12 sayılı toplantısında aldığı kararın 215. maddesinin, mimarların maddede sayılan bu hizmetlere yönelik olarak eğitim aldığı, Birliğin böyle bir yetkisi bulunmadığı öne sürülerek iptali istemiyle açılmıştır.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasasının 2. maddesinin (a) bendinde; bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve her kol için bir oda kurulmasına karar vermek, (b) bendinde; mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişimini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak hükmü yer almış olup bu hükümlerin Birliği, ihtisas alanlarının belirlenmesinde yetkili kıldığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan anılan yasanın 5. maddesinde Birlik İdare Heyeti; her Oda bir üye ile temsil edilmek üzere, mevcut oda adedine göre o odanın genel kuruldaki delegeleri arasından birlik umumi heyetince sergilenecek üyelere oluşur hükmü ile, Birlik Yönetim Kurulunun Görevlerini düzenleyen 6. maddesindeki umumi heyete alınacak kararları tatbik etmek, odaların çalışmalarını kontrol ve teshil etmek, bu kanunla tanınan hak ve yetkilerin iyi bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve Birliği dahilinde ve haricte temsil etmek” düzenlemesi Odalarla Birlik arasındaki ilişkinin bilgi verme düzeyinde olmadığını açık bir göstergesidir

6235 sayılı TMMOB Yasasının 19. maddesinde ise, odaların bu Kanunun 2. maddesinde belirtilen amaç için Birlik Umumi Heyetince kararlaştırılan işlerden yalnız odalarını ilgilendiren kısımlar ile görevli oldukları belirtilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, Mimarlar Odasının 20.21 Kasım 2004 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurulunda kabul edilen, mimarların mesleki görev ve sorumluluklarını, mimarlık hizmetinin yürütülmesinde uyulacak kuralları kapsayan “TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin Resmi Gazetede yayınlamak üzere davalı TMMOB’ne gönderildiği; Birlikçe söz konusu yönetmeliğin 5. madde (a) bendindeki “mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarımı hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları ve imar planlama çalışmaları ile (b) bendindeki “inşaat yönetimi, yapı denetimi” ifadelerinin çıkarılarak kabulüne ve Resmi Gazetede yayınlanması konusunda Yürütme Kuruluna yetki verilmesine karar verilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

6235 sayılı Yasanın anılan 2. maddesi uyarınca bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamakla görevli olan davalı Birliğin savunmasında belirtildiği üzere TMMOB’ne gönderilen ve Odanın mühür ve parafını içeren yönetmelik düzenlemesinde “iç mekan düzenleme ve mobilya tasarımı hizmetleri” ifadesi, dava dilekçesi ve ekinde “iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı”, “çevre düzenlemesi hizmetleri” ise, “mimari çevre tasarım hizmetleri” şeklinde sunulduğu, davaya konu edilen “iç mekan ve mobilya tasarım hizmetleri”nin İç Mimarlar Odasına mensup meslek mensuplarının uzmanlık alanına girdiği, mimarların mimarlık eğitiminde “İç Mekan Tasarımı” dersi almalarının, bu alanda faaliyet göstermeleri için mesned oluşturmayaacağı, davacı odanın mimarlar tarafından icra edilmesini istediği “kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları” hizmetlerinin Şehir Plancıları Odasına mensup meslek mensuplarının uzmanlık alanını oluşturduğu, “Çevre Düzenlemesi” diğer bir deyişle peyzaj, ayrı bir uzmanlık alanı olup, Peyzaj Mimarlar Odasına üye meslek mensuplarının ihtisas alanını oluşturduğu “İnşaat Yönetimi, “Yapı Denetimi”nin de İnşaat Mühendisliği uzmanlık alanına girdiği, böylece davacı odanın, Yasa’nın amiri hükümleri ve Birlik Genel Kurul kararlarına karşın faaliyet alanını genişletme çabası içerisinde olduğu sebebiyle dava konusu işlemin tesis edildiği görülmektedir,

Gelişmiş ülkelerdeki uzmanlaşmaya paralel olarak ülkemizde de mühendislik ve mimarlık alanları farklılaşarak ayrılmış ve yeni disiplin alanları oluşmuştur. Böylece Şehir Planlama, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı gibi disiplinlerin mimarlık mesleğinden ayrılması sonucu, doğal olarak mimarlık mesleğinin sınırları daraltılmış ise, de Mimarlık hizmetleri yasalarla düzenlenmiş ve yetkilendirilmiş hizmetler olduğundan Mimarlar Odasının kendi yönetmeliğinde hizmet tanımları ve alanları yaratılması, tek başına mimarlık hizmetini vermeye yetkili değildir.

Bu durumda, ilgili yasalarda ve Yasaların uygulama yönetmelikleri ile diğer ilgili mevzuatlarda hangi meslek mensuplarının ne iş yapacağı açıkça belirtildiğine göre Resmi Gazetede yayımlanmak üzere davalı birliğe gönderilen Yönetmeliğin 5. Maddesinde yer alan ve bazı odaların uzmanlık alanına giren konuların yönetmelikten çıkarılmasında mevzuata ve hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle hukuki dayanaktan yoksun davanın reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince duruşma için önceden belirlenen 11.04.2007 gününde davacı vekili Av. Berna ÇELİK, davalı idare vekili Av. Nurtan Çağlar YAKIŞ, müdahil vekilleri Ac. Hatice GENÇ ve Av. Koray CENGİZ'in geldikleri görüldükçe tarafların sav ve savunmaları ile Danıştay Savcısının düşüncesi dinlendikten sonar işin gereği görüldü.

Dava; TMMOB Mimarlar Odası Genel Kurulunca Kabul edilerek Resmi Gazetede yayınlanmak üzere Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliğine gönderilen Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetleri Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin 5. Maddesinin a bendinde sayılan mimari tasarım hizmetleri arasından “mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarım hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planlama çalışmaları hizmetleri” ile b bendinde sayılan mimari uygulama hizmetleri arasından “inşaat yönetimi ve yapı denetimi hizmetinin” çıkarılmasına ilişkin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulunun 12.03.2005 gün ve 12 sayılı toplantısında aldığı kararın 115. maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği Yasasının 2. maddesinin (a) bendinde; bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve her kol için bir oda kurulmasına karar vermek, (b) bendinde ise mühendis ve mimarlık mesleği mensuplarının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişimini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak, birliğin kuruluş amaçları arasında sayılmıştır.

Anılan Yasanın 5. maddesinde Birlik Yönetim Kurulunun oluşumu, 6. maddesinde Birlik Yönetim Kurulunun Görevleri düzenlenmiş, 19. maddesinde de odaların bu yasanın 2. maddesinde belirlenen amaçlar için Birlik Genel Kurulunca kararlaştırılan işlerden yalnız odaların ilgilendiren kısımları ile görevli oldukları belirtilmiştir.

TMMOB Ana Yönetmeliğinin 24. maddesinin 2. bendinde de; oda tüzük, ana yönetmelik ve yönetmeliklerini yürürlükteki TMMOB Mevzuatına ve ilgili diğer kanuni düzenlemelere göre inceleyerek karara bağlamak birliğin görev ve yetkileri arasında belirlenmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, TMMOB Mimarlar Odası Genel Kurulunca kabul edilerek Resmi Gazetede yayımlanmak üzere Birliğe gönderilen TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinde yer alan bazı maddelerinin çıkarılmasına ilişkin Birlik Yönetim Kurulu kararının iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Alıntısı yapılan Yasa ve Yönetmelik maddelerinden anlaşıldığı üzere, Odalarla Birlik arasındaki ilişki bilgi vermekle sınırlı olmayıp odaların faaliyetleri ile ilgili olarak hazırladıkları düzenleyici kuralların birbirleriyle uyumu, menfaati ve işbirliği sağlanabilmesi için bir anlamda denetimi konusunu da içermektedir.

Bu itibarla, davacının, davalı idarenin böyle bir yetkisi olmadığı iddiasının hukuken haklı bir tarafı bulunmamaktadır.

Odaların faaliyet alanlarının ve faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin kuralların belirlenmek üzere çıkardığı yönetmeliklerin tamamen kendi çalışma alanlarına ve uzmanlık konularına yönelik olması gerekeceği yasal kurallar karşısında şüphesizdir.

Mimarlar Odasınca hazırlanan Yönetmelikte hizmet tanımları arasında yer alan, “mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarımı hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetleri, inşaat yönetimi ve yapı denetimi hizmeti” başka odaların uzmanlık alanlarına girmektedir

Mimarlık mesleğinin genel bir disiplin olarak bu hizmetlerin hepsini içerdiğinin kabulü; şehir planlama, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı gibi bu hizmetlerin asıl uzmanlaşmış disiplinlerinin yok sayılması anlamına gelecektir ki, bu yaklaşımın bilimsel kurallarla örtüşmeyeceği açıktır.

Bu durumda, tesis olunan işlemde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddine, yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, karar verildiği tarihte yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücreti Tarifesi uyarınca takdir olunan 1.000,00.-YTL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye, müdahiller tarafından yatırılan harcın ve posta giderinin de davacıdan alınarak müdahillere verilmesine 11.04.2007 gününde oybirliği ile karar verildi.

Cevahir Özgüler, Lizbon, 2007